

Răzvan Bucuroiu

Cu Dumnezeu pe planeta Pipera **O secvență de duhovnicie citadină**

Prefață de SEVER VOINESCU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2022

Cuprins

Prefață	9
„Atenție, se închid ușile! Urmează stația Pipera, cu peronul pe partea dreaptă”	17
Sincer? Ateii de-abia așteaptă să fie contraziși!	21
Cațavencu: „Nu voi, stimabile, să știu de Europa d-tale, eu voi să știu de România mea și numai de România... Progresul, stimabile, progresul!”	28
Istoria lumii: dinspre Adam și Eva spre Joe și Kamala	37
Același Nichita Stănescu, între prieteni: „Bătrâne, cuvintele atrag realul!”	42
Cultura, azi: <i>A Bridge Too Far</i>	50
„Sănătate, că-i mai bună decât toate!”	55
Cu duhovnicul la psiholog. Sau invers	63
Comenius, <i>Didactica Magna</i> : „Omul nu poate deveni om decât dacă este educat”	69
De la <i>Sancta Familia</i> la măritișul cu o gară. Mică	73
Întâlnirea: depărtări așezate în congruență	78
Iisus Hristos, feminist <i>avant la lettre</i> ?	86
„Prietene, pentru ce ai venit?”	90
„No mon', no fun”	92

„Cei care călătoresc urmăresc ceva ca o fantomă, care le scapă permanent...”	107
Munca l-a creat pe om. Serios?	124
O nouă treaptă epidemiologică	132
Energia îmbufnată în spatele misteriosului <i>ei</i> , cu derivatele <i>ăia</i> , <i>ăștia</i>	137
Biserica de cartier, recapitularea fără rest a Împărăției	145
Țesătura Proniei	152
Lecția de înviere	154
Epilog	157

Notă asupra titlului

„Planeta Pipera” părea pentru mine, dar probabil și pentru mulți alții, o sintagmă intrată de mult în uzul limbii actuale. Și totuși, am realizat că are un autor, nominal: Teodor Baconski. Așadar, sesizând originile „baptismale”, i-am cerut permisiunea vechiului și bunului meu prieten de a o folosi în titlul acestei cărți, menționând sursa. La care el îmi răspunde laconic, pe mess: „No need to do so! All is vanity!” Ei bine, acestei generații îi aparțin, acestui tip de gândire și acțiune. Motor!

Prefață

În 2017, un autor american creștin, convertit la ortodoxie după ce a părăsit catolicismul, împins de atitudinea Bisericii Catolice în fața valului de scandaluri de pedofilie care a cuprins America în anii '90 ai veacului trecut, a publicat o carte al cărei titlu complet este *Opțiunea Benedict. O strategie pentru creștini într-o națiune post-creștină*.^{*} După cum limpede spune subtitlul, autorul, pe nume Rod Dreher, formulează o posibilă soluție de supraviețuire a creștinilor într-o societate care, după ce a fost puternic creștină, se îndepărtează de creștinism. După ce am citit-o, primul meu reflex a fost să mă apuc să scriu o carte în oglindă: despre soluțiile de supraviețuire ale unui creștin într-o societate care, măcar declarativ (tot e ceva!) e vast majoritar creștină. Și încă omogen creștină, anume ortodoxă. Nu i-o fi ușor unui creștin-ortodox ca Dreher în America de azi, dar nici unui creștin-ortodox ca mine sau ca alții pe care-i cunosc bine nu ne e ușor în România de azi. Nu sunt sigur că este mai ușor să trăiești creștinește printre creștini „de-ai tăi” decât printre atei, agnostici de toate felurile și chiar anticreștini. Nu pretind că am făcut vreo mare descoperire cu asta: e firesc ca unui creștin să nu-i fie ușor pe lumea asta niciunde. Odată îmbrăcat

^{*} *Benedict Option: a strategy for Christians in a post-Christian Nation*. Cartea a apărut și în traducere românească, în 2020, la editura Contra Mundum.

în Hristos, ai o cruce de dus oriunde și în orice companie te afli. Creștinul are o problemă cu lumea nu pentru că are o problemă cu ideologiile la modă sau cu stăpânirile, nici pentru că n-ar înțelege-o, ci tocmai pentru că o înțelege. Într-un fel sau altul, cam toate cărțile post-evangelice creștine cât de cât importante ne spun același lucru. Sentimentul unei anumite nepotriviri cu lumea pare a fi esențial în etosul creștin. Avem multiplu temei evanghelic pentru asta: Ioan 15, 18-19; I Ioan 2, 15-17; Iacov 4, 4 etc. Fie ea plină de creștini sau plină de post-creștinii păgânizați de nebunia ideilor și tehnologiilor contemporane, viața creștinului în lume nu-i ușoară. Aș zice că nici nu trebuie să fie ușoară, căci creștinismul te duce imediat în situația de a-ți lua viața în serios. Or, să-ți iei viața în serios e și greu, și periculos.

Sigur că nu doar creștinul se simte cumva stingherit, de nu chiar hărțuit, pe lume. Specia umană e plină de inadaptați de tot felul. Diferența majoră, însă, între atitudinea creștină în lume și orice altă atitudine a cuiva care se simte, vorba poetului, „singur și pieziș” printre contemporanii săi este aceea că creștinul *se deschide*, (se) dăruiește. Retragerea creștinului din lume – fie că ia forma radicală a monahismului, fie forma civilizată a buneicuvii, fie forma virtuoașă a smereniei – este întotdeauna însoțită de o dragoste pentru lume, adâncă și paradoxală având în vedere ceea ce am spus mai sus. Poți iubi lumea chiar dacă nu te potrivești cu ea, ba chiar poți iubi lumea chiar dacă ea nu te iubește pe tine, într-un singur fel: să știi că e făcută de Dumnezeu care te-a făcut și pe tine și care atât a iubit-o, că S-a întrupat și S-a răstignit deopotrivă pentru ea și pentru tine. Și chiar dacă

lumea nu prea a înțeles mai apoi ce e bine să facă, El tot o iubește, din moment ce continuă să lucreze în lume și pentru lume. Dumnezeu nu lucrează separat, „în privat” cu tine, ci lucrează prin lume, cu cel care ești în lume.

Toate înțelepciunile de care au fost capabili oamenii spun că, dacă nu te potrivești lumii, e bine să-i întorci spatele, poate chiar să o disprețuiești puțin, să o lași în pace și să te ferești de ea; să te separi! Toate nebuniile de care au fost capabili oamenii spun că dacă nu te potrivești lumii trebuie să o forțezi cumva să se potrivească cu tine: revoltă-te, zgudui-o, schimb-o cum vrei, fă revoluții! În fine, toată experiența de viață de ar fi cumulată într-o singură frază, n-ar spune nici ce spune înțelepciunea, nici ce spune nebunia. Ar spune: dacă nu te potrivești lumii, fă efortul de a i te adapta! De fapt, soluția firească pentru o vastă majoritate dintre noi este chiar aceasta: să ne adaptăm lumii, să nivelăm diferențele dintre noi și ea, să ne integrăm pe cât posibil fără tensiuni în ea. Cei mai mulți nu părăsesc lumea și nici nu au de gând să-i dea foc; cei mai mulți oameni vor doar să trăiască în lume cum cred ei că e bine. Și au dreptate, căci e foarte probabil ca pentru asta să fi și venit pe lume – ca s-o locuiască, și nu e nimic peiorativ în supoziția mea. Așa că cei mai mulți oameni, fii ai lui Dumnezeu, lasă lumea să lucreze în ei mai mult decât lucrează ei în lume. Dar ce are creștinul de făcut, căci el nu se regăsește pe deplin nici în înțelepciunile oamenilor, nici în nebuniile lor și contrazice uneori acea experiență de viață pe care o numim adesea inteligență? Răspunsul la această întrebare, din câte îmi dau eu seama, nu este niciodată teoretic, general valabil. Este mereu conjunctural. Mai util

decât să ne întrebăm ce putem face în lume, în general, este să ne întrebăm ce putem face azi, aici și acum, în lumea aceasta din jurul nostru. Poate că dacă-mi pun întrebarea asta zi de zi, am bune șanse să găsesc răspunsuri, dacă nu neapărat profunde, măcar utile.

Am citit cu mare bucurie cartea aceasta, pentru că ea însăși poate fi un răspuns la întrebarea mai sus sugerată. Răzvan Bucuroiu ne spune, în esență, că cel mai bun lucru pe care un creștin de aici, din România, îl poate face acum, în lumea care-l înconjoară, este să vorbească cu ea. Să dialogheze. Să se deschidă spre ea, înțelegând-o și încercând să se facă înțeles. Să mărturisească credința lui. Experiența aceasta ajută nu doar la sănătatea mediului social, ci și la lămurirea de sine. Dar aici nu avem doar o mărturisire în fața unei instanțe transcendente; Răzvan Bucuroiu mărturisește în cel mai normal fel cu putință, stând de vorbă. Fără emfază, fără gesticulație teatrală, fără impostafii. Răzvan Bucuroiu se așează sub Dumnezeu și vorbește cu semenii lui, de la care așteaptă un răspuns. Cartea aceasta așteaptă un răspuns și ar fi splendid ca acesta să vină la un moment dat.

Răzvan Bucuroiu decide să stea de vorbă cu acei contemporani ai săi care nu (prea) cred. Mă regăsesc cu totul în convingerea autorului că una dintre cele mai importante cauze ale depărtării românului contemporan de Dumnezeu este ignoranța. Oamenii nu sunt creștini pentru că nu știu (și, adesea, nici nu vor să știe) nimic despre asta. Se spunea, cu parfum paulinic, că cei care nu au auzit de Iisus Hristos (cum ar fi, „de Lege”) vor fi judecați după ce e în inimile lor, căci Hristos, împlinirea firii fiind, e acolo, înscris natural în inimi, doar că cei ce n-au

auzit de El nu-i pot da un nume și un chip. Nu puțini sunt cei care spun că acest criteriu funcționa în alte vremuri, căci cine pe planetă poate spune azi că nu a auzit de Hristos? Nu vă grăbiți să răspundeți! Gândiți-vă! Eu cred că mulți, foarte mulți nu-L cunosc. Sunt tot mai mulți cei care nu-L cunosc și tot mai puțini cei care-L cunosc, deși de El a auzit toată lumea.

Răzvan Bucuroiu scrie această carte ca să stea de vorbă cu cei foarte mulți care, deși au auzit de El, nu-L cunosc pe Hristos. Răzvan Bucuroiu povestește pe Mântuitor sincer, din inimă, minunându-se uneori, entuziasmându-se adesea, și asta m-a cucerit cu totul. Ca să aibă, totuși, o alcătuire în față, un interlocutor, Răzvan Bucuroiu îi fixează pe cei care n-au auzit de Hristos din cauza freamătului lumii într-unul din cartierele bucureștene renumite pentru straniețea lui: e un cartier născut pe un loc unde până acum 25 de ani nu era nimic, unde astăzi vin în fiecare dimineață zeci de mii de oameni să lucreze și de unde ei toți pleacă la casele lor pe înserat, Pipera.

Aici e locul să mărturisesc că am citit cartea aceasta cu un plăcut sentiment de familiaritate. Mai întâi, pentru că și eu sunt unul de pe „planeta Pipera”. Sediul redacției revistei pe care o conduc de mai bine de șase ani se află în Pipera, într-unul din blocurile „corporatiste” din acest cartier. În numele adevărului factual, aș putea corecta puțin imaginea pe care autorul, dar și prietenul comun care i-a sugerat sintagma o au despre Pipera și despre cei care lucrează în birourile de aici. Figura corporatistului hipster, cu laptop de ultimă generație, bărbuță bine strunită și pantaloni cu vedere la gleznă (dacă e bărbat) sau taior strâns sub talie și coafură disciplinată (dacă e

femeie), care „comută” pe trotinetă sau cu bicicleta de peste 1000 de euro, care trăiește în virtual și plutește pe deasupra lumii reale, care vântură vorbe corporatiste, câștigă bine cu prețul muncii epuizante și se mișcă într-un univers ale cărui repere sunt gadgeturile mereu mai noi, mereu mai sofisticate, consumă seara pizza comandată de la Glovo și soarbe un pahar cu vin roșu franțuzesc, privind de la fereastra înaltă a clădirii luminile orașului, și e prins cu totul în vârtejul carierei este, totuși, o imagine de film. Dacă chiar vii cu metrourl și pleci cu metrourl în fiecare zi de la Pipera, vezi o altă lume. La fel, dacă vii și pleci cu Uber sau cu Spark. E o lume tipic bucureșteană, mult mai pestriță. Există, firește, și tipul uman imaginat mai sus, dar el aproape că se pierde într-o diversitate care respectă, fidel, țesutul social al Capitalei. Vezi și lucrători de fabrică (în Pipera funcționează fabrici și ateliere de diverse – e drept, plasate în spatele clădirilor care se văd dacă mergi pe Dimitrie Pompeiu), vezi și genul de gospodină între două vârste care merge cu sacoșe la serviciu, vezi și tineri sobri și modești (nu m-ar mira să fie și rugători), vezi și domni aproape de pensie, vezi și fete care vin din Colentina sau din Berceni (metrourl te aduce de oriunde) și speră să se mărite bine ca să facă copii frumoși și sănătoși. Desigur, e la fel de adevărat că interlocutorul lui Răzvan Bucuroiu se regăsește nu doar aici, ci în tot Bucureștiul, în toată România.

În vremurile ante-pandemice, obișnuiam să iau prânzul într-una din cantinele de pe „planeta Pipera” în care, de pe la ora 13,00 până spre ora 15,00, se înghesuiau la mese lungi, comune, tineri lucrători ai corporațiilor care-și aveau sediile în clădirile adiacente. De când cu pandemia,

locul s-a pustiit – ca întreaga planetă Pipera, de altfel – și cantinele s-au cam închis. Însă, ani de zile am stat acolo cu ei și i-am auzit vorbind. Nu sunt deloc, dar deloc altfel decât toți ceilalți bucureșteni de generația lor. Nu sunt altfel decât colegii lor de generație care sunt profesori prin școli sau medici sau avocați sau ingineri pe șantierele orașului. Nu sunt deloc altfel decât cei de generația lor care conduc Uber sau încearcă antreprenoriatul sau caută o carieră artistică. Locuitorii „planetei Pipera” nu există – ei sunt oameni care locuiesc în bloc cu mine și cu dumneavoastră, pe strada mea sau a dumneavoastră. Mitul corporatistului ca figură lesne identificabilă, venită din viitor ca să ne șocheze pe noi,ăștia veniți din trecut, este un pic exagerat. Sigur că lucrul în corporații aduce cu el ceva anume și este, fără îndoială, unul din vectorii puternici de occidentalizare ai societății noastre etern întârziate. Dar tinerii români din aceste corporații nu sunt deloc de pe altă planetă. Mulți dintre ei poartă la gât cruciulițe și mai vezi prin portofelul deschis la casă al unei tinere câte o iconiță. La masă, vorbesc între ei exact aceleași lucruri pe care le vorbește oricine – nu sunt nici Bill Gates, nici Elon Musk. Nici măcar George Soros nu sunt. Uneori, i-am auzit vorbind între ei și despre Biserică, și despre Dumnezeu, așa cum se pricep și cum le pricep. Deși nu e de pe „planeta Pipera”, Răzvan Bucuroiu intră în vorbă cu ei cu naturalețe și cu un firesc de parcă ar fi acolo, în pauza de prânz, la masă cu ei.

Răzvan Bucuroiu cu ei vorbește, și prin ei cu o întreagă generație de tineri care nu L-au cunoscut încă pe Hristos, deși, cum ziceam, Îl au în inima lor. Răzvan Bucuroiu le face, astfel, un mare și prietenesc serviciu, căci le dezvăluie

propria lor inimă; îi ajută pe interlocutorii săi să dea chip și nume propriilor inimi. O face cu blândețe, cu rafinament și tact persuasiv. Cum ar spune ei, o face „cu har”. Noi, însă, știm că nu o face *cu* har, ci *sub* har – cartea aceasta este o binecuvântare pe care Răzvan Bucuroiu a primit-o de Sus și o dă cui are nevoie de ea, și se cuvine ca noi, prietenii lui, să ne bucurăm pentru el și să-l felicităm.

Sever Voinescu

**„Atenție, se închid ușile!
Urmează stația Pipera,
cu peronul pe partea dreaptă”**

„I have a dream...”, anunța metaforic (sau profetic?) Martin Luther King cu cinci ani înainte să fie asasinat, în '68. În toate timpurile s-au găsit ființe umane care au știut să moară pentru *visul* lor. Mă întreb, înfiorat: oare ce chimie se produce într-un creier care preferă jocul iluzoriu al imaginației în locul unei realități concrete, mustoase, aglutinate? Și cum găsește forța de a abroga propriile legități naturale (instinctul de conservare la eroi, instinctul de acuplare la asceți), preferând în unele cazuri chiar neantul morții? Sau binefacerile ei, cine poate ști? A trăi în utopie, a trăi în viitor, a trăi în propriul psihism tangent la real nu e un lucru facil. Însă, culmea!, a muri la umbra *propriei utopii* pare mai la îndemână, mai accesibil, mai ușor de realizat – deja suntem plasați în fața unui paradox asupra căruia voi reveni.

Până una-alta, enunț *visul* multor tineri: să ia metroul de la oricare stație din București și să se îndrepte, cu legătură directă sau schimbând de mai multe ori trenul, spre stația *Pipera*. Da, magistrala 2 acolo duce, în acel punct terminus se sfârșesc brusc șinele subterane și încep visurile de la suprafață. Acolo, la capătul liniei marcate cu albastru pe harta Metrorex, se modifică destine, se

forjează caractere, se pierd suflete, se câștigă bani, se iroresc speranțe, se rostuiesc cariere. Îndărățul pereților de sticlă ai *building*-urilor anoste – cenușii, ziua și învăluite în sclipici de leduri, noaptea – te surprinde prezența unui adevărat *montagne russe* pentru cei care au *job*-ul acolo: viraje periculoase pe organigramă, luptă cu G-urile avansărilor, frânări bruște, accelerații instantanee de carieră până la viteze supersonice. Nu ai zice că zigarettele de beton & sticlă pot adăposti în vintrele lor mochetate și climatizate atâta viață tânără, atâta sevă în clocot, atâtea trăiri explozive. Tone de hormoni juvenili, valuri de adrenalină, fluvii de cafea și mormane de chiștoace la poalele clădirilor de birouri definesc „planeta Pipera”. Și peste toate, o pulbere scânteietoare de siliciu – semnul inteligenței artificiale la care/prin care slujesc cei de acolo.

În „caruselul” zilnic al fiecărui *office* din Pipera nu mai există reperatele sus-jos, dreapta-stânga, nu mai întâlnești zone de odihnă sau de *refill*, ci doar modul înainte, pe *full speed*. Căci acolo timpul nu se mai măsoară în minute, ore, zile, ci în predări de proiect, *deadline*-uri, campanii, *pitch*-uri. Soroacele lumii din afară, markerii timpului convențional și-au transgresat de mult determinarea obiectivă; mai abitir chiar, timpul însuși a ajuns să fie coroziv, periculos, ciudus. Odinioară se resimțea numai curgerea lui previzibilă, nu era rugos. Însă în spațiile aseptice piperiote timpul s-a modificat într-un torent plin de asperități și sedimente, o masă strivitor-amenințătoare; pe scurt, a intrat într-un format *schedule*, e alcătuit din liniuțe și cifre. Mai limpede, odată intrat pe porțile automate acționate de cardul de acces, pătrunzi

cu adevărat într-o altă dimensiune a timpului, într-o *variantă* a lui...

El, timpul, regele tuturor, marele timp odinioară *cosmic*, alteori ritmat *anotimpual*, pe alocuri *sacru* sau pur și simplu *istoric*, a ajuns captiv și a încăput în *to-do-list*, acum *smart*-urile stabilesc zenitul și amurgul zilei, durata orelor care nu mai este de mult obiectivă. Căci mai nimic din ceea ce, cu numai o generație în urmă, era considerat ca „obiectiv”, adică unanim acceptat și recunoscut ca atare, nu mai are aceeași greutate, aceeași prețaluire. Iar timpul, prieteni, ei bine, timpul a ajuns să fie cel mai schimbător dintre toate. Și el e cel mai periculos, vă avertizez! El este cel care pare că trădează, asupra lui s-au operat cele mai profunde schimbări, cele mai notabile ajustări. Asupra lui, în sine, și asupra a tot ceea ce el reprezintă.

O abordare năbădăioasă, frivolă și agresivă asupra timpului – asta ni se propune, neconținut, fără oprire. Suntem îndemnați prin mii de acțiuni și mesaje, directe sau subliminale, să-l luăm în posesie, ca și cum timpul ar fi un bun personal, un *asset* la purtător. Iar eu vă spun că nu este nimic mai fals, nimic mai naiv decât a crede că poți fi stăpânul timpului. Adică al tău...

Și din acest punct al discuției se amorsează tensiunea cărții pe care o țineți în mână: ce suntem de fapt, ce avem al nostru? Atenție!, nu întreb *cine* suntem, asta fiecare dintre noi știe, sau crede că știe. Eu întreb simplu și clar: ce suntem noi, ca oameni? Și, mai mult: ce avem al nostru, pe ce ne putem bizui ca valoare personală, punctual? Dacă ați ajuns în acest punct al lecturii și dacă

vreți să aflați experiența directă a unuia care și-a trăit propria viață la turație maximă, atunci hai s-o (re)facem împreună. Cu precizarea că eu am reușit să privesc câte-odată lumea ca prin ochii lui Dumnezeu. Și cred că asta este singurul lucru care ne deosebește. Sau... nu?